

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Vierde voortgangsrapportage verbeteraanpak passend onderwijs

primair en voortgezet onderwijs

April 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	3	Maatregelen	11
Leeswijzer	3	Stand van zaken overige maatregelen	50
		Verwachte wet- en regelgeving	52
Doelen	4	Overzicht Moties	54
Doelstellingenmonitor passend onderwijs	5		
Samenhang doelen en maatregelen	6		
Maatregelen	8		
Samenwerking	10		
Samenwerking met veldpartijen	10		

Inleiding

Elk kind en iedere jongere heeft recht op onderwijs dat bij diegene past, of het nu gaat om leerlingen die iets extra's nodig hebben of niet. Om dit te bereiken is in 2014 passend onderwijs ingevoerd. Dit is in 2020 geëvalueerd en hieruit bleek dat er nog belangrijke stappen gezet moeten worden om te bereiken wat nodig is voor leerlingen, leraren en ouders. Daarom is in november 2020 de verbeteraanpak passend onderwijs gepresenteerd.¹ Deze verbeteraanpak bevat 25 maatregelen die de voorwaarden voor passend onderwijs verder versterken en verduidelijken wat er van alle betrokkenen verwacht wordt. In de afgelopen jaren zijn wij met deze partijen in gesprek gebleven en zijn inmiddels meer partijen betrokken².

In het hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat er aandacht is voor passend en speciaal onderwijs. En in het regeerprogramma staat dat door het verbeteren van passend en speciaal onderwijs, het verbeteren van de samenwerking

tussen onderwijs en jeugdhulp en het mogelijk maken van maatwerk, wordt toegewerkt naar inclusief onderwijs. We streven ernaar dat alle scholen in het funderend onderwijs in 2035 werken aan inclusief onderwijs, en dat een belangrijk deel van deze scholen in 2035 ook daadwerkelijk inclusief onderwijs biedt. Met acties in het kader van de verbeteraanpak versterken we ook de basis voor inclusief onderwijs.

Leeswijzer

In deze voortgangsrapportage wordt eerst ingegaan op de doelstellingen van passend onderwijs. Vervolgens wordt beschreven hoe de verbeteraanpak de afgelopen tijd is verlopen. Daarna volgt een overzicht van de stand van zaken van de verbetermaatregelen waar de afgelopen periode op is ingezet. Per maatregel wordt ingegaan op het gelopen en het toekomstige proces, de dilemma's die daarbij spelen en wat door professionals in de school, schoolbesturen en/of samenwerkingsverbanden in de praktijk gedaan kan worden. Tot slot volgt een overzicht met de verwachte wet- en regelgeving en een overzicht van de moties.

¹ Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

² In het overzicht van de maatregelen wordt per maatregel weergegeven welke partijen bij de maatregel betrokken zijn.

Doelen

De zeven doelen van passend onderwijs zijn sinds de verbeteraanpak van 2020 onveranderd.³ Om deze doelstellingen te bereiken zijn verbeteringen noodzakelijk, die in 2020 in de verbeteraanpak⁴ zijn genoemd. Passend onderwijs gaat over de juiste ondersteuning voor ieder kind, en soms is het ook nodig dat er ondersteuning vanuit de zorg wordt geboden. Maatregelen gericht op onderwijs-zorg ondersteuning zijn ook in deze voortgangsrapportage opgenomen. Daarnaast is in het kader van de verbeteraanpak ook afgesproken om te werken aan de beweging naar inclusief onderwijs.

Het gaat om de volgende doelstellingen:

1. De ondersteuningsbehoefte is leidend.
2. De leerling wordt gehoord.
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust.
4. De ouder is gelijkwaardig partner.
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen.
6. Er is transparantie en verantwoording over de ondersteuningsmiddelen.
7. Er is acceptabele administratieve belasting.

³ Bijlage 2 - Beleidsnota evaluatie passend onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

⁴ Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

Doelen

Doelstellingenmonitor passend onderwijs

Om de voortgang op de zeven doelstellingen in kaart te brengen wordt tot en met 2026 een doelstellingenmonitor uitgevoerd door SEO economisch onderzoek en Oberon.

De nulmeting van juni 2022 is het ijkpunt voor de meting van de voortgang over de jaren heen. In 2027 volgt een evaluatie van de verbeteraanpak en het stelsel van passend onderwijs.

Er kunnen geen causale verbanden gelegd worden tussen het beleid en de resultaten uit de meting, want de doelstellingenmonitor richt zich uitsluitend op de voortgang op de doelen en niet op achterliggende oorzaken van de resultaten. De voortgangsrapportage van 2024 bevat de meest recente meting, die het najaar van 2023 is gedaan. In deze voortgangsrapportage is geen nieuwe meting opgenomen. In overleg met SEO Economisch Onderzoek en Oberon is besloten een nieuwe meting uit te voeren in het najaar van 2025. Vanwege de relatief korte tussenliggende periode tussen twee metingen, zou een eerdere meting geen betrouwbare uitspraak doen over eventuele veranderingen. Met een nieuwe meting in het najaar van 2025 is dit waarschijnlijk wel te zien. Hier komt bij dat het veld niet onnodig belast moet worden als het vermoedelijk niet veel oplevert.

Samenhang doelen en maatregelen

Hieronder is een overzicht te vinden waarin staat hoe de 25 maatregelen van de verbeteraanpak samenhangen met de doelen van passend onderwijs. Een overzicht van de 25 verbetermaatregelen passend onderwijs is te vinden op pagina 8 en 9.

Doelstelling	Maatregelen
1. De ondersteunings-behoefte is leidend.	M1. Leerrecht verankeren M2. Een landelijke norm voor basisondersteuning M3. Strakkere zorgplicht M4. Hoorrecht M6. Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs M8. Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen M9. Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs M17. Leraren beter voorbereiden M22. Onnodige kosten voorkomen M25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs
2. De leerling wordt gehoord.	M1. Leerrecht verankeren M4. Hoorrecht M5. Een aanspreekpunt voor elke vo-leerling M7. In elk samenwerkingsverband een steunpunt M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs

Doelstelling	Maatregelen
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust.	M2. Een landelijke norm voor basisondersteuning M6. Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs M14. Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs M15. Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter M17. Leraren beter voorbereiden M18. Minder administratie voor leraren en school M19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden M24. Voortzetting van Steunpunt Passend Onderwijs M25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs
4. De ouder is gelijkwaardig partner.	M2. Een landelijke norm voor basisondersteuning M3. Strakkere zorgplicht M6. Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs M7. In elk samenwerkingsverband een steunpunt M9. Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak M10. Heldere stappen wanneer ouders en school (en zorg) er niet uitkomen (escalatieladder) M11. Uitspraken van de geschillencommissie bindend M12. Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs

Samenhang doelen en maatregelen

Doelstelling	Maatregelen
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen in elke regio.	M1. Leerrecht verankeren M2. Een landelijke norm voor basisondersteuning M3. Strakkere zorgplicht M7. In elk samenwerkingsverband een steunpunt M8. Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen M9. Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak M10. Heldere stappen wanneer ouders en school (en zorg) er niet uitkomen (escalatieladder) M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs M14. Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs M16. Verbeteren samenwerking Jeugdhulp en school M19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden M20. Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan

Doelstelling	Maatregelen
6. Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen.	M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs M14. Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs M15. Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter M19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden M20. Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan M21. Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht M22. Onnodige kosten voorkomen M23. Aanpakken van onnodige reserves M24. Voortzetting van Steunpunt Passend Onderwijs M25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs
7. Er is acceptabele administratieve belasting.	M6. Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs M13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs M18. Minder administratie voor leraren en school M19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden M22. Onnodige kosten voorkomen M24. Voortzetting van Steunpunt Passend Onderwijs M25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs

Maatregelen

Maatregelen	Status
1. Leerrecht verankeren	In uitvoering
2. Een landelijke norm voor basisondersteuning	In uitvoering
3. Strakkere zorgplicht	In uitvoering
4. Hoorrecht	✓ Afgerond
5. Een aanspreekpunt voor elke VO-leerling	In opstartfase
6. Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs	✓ Afgerond
7. In elk samenwerkingsverband een steunpunt	✓ Afgerond
8. Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen	In uitvoering

Maatregelen	Status
9. Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak	In uitvoering
10. Heldere stappen wanneer ouders en school (en zorg) er niet uitkomen (escalatieladder)	In uitvoering
11. Uitspraken van de geschillencommissie bindend	✓ Afgerond
12. Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs	In uitvoering
13. Meer en beter toezicht op passend onderwijs	✓ Afgerond
14. Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs	In uitvoering
15. Meer betrokkenheid en inspraak van leraren; middelen transparanter	In opstartfase
16. Verbeteren samenwerking Jeugdhulp en school	In uitvoering

Maatregelen

Maatregelen	Status
17. Leraren beter voorbereiden	In uitvoering
18. Minder administratie voor leraren en school	In uitvoering
19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden	✓ Afgerond
20. Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan	In opstartfase
21. Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht	In uitvoering
22. Onnodige kosten voorkomen	In opstartfase
23. Aanpakken van onnodige reserves	In uitvoering

Maatregelen	Status
24. Voortzetting Steunpunt Passend Onderwijs	✓ Afgerond
25. Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs	✓ Afgerond

Samenwerking

Samenwerking met veldpartijen

Voor de uitvoering van de verbeteraanpak passend onderwijs wordt samengewerkt met partijen uit het onderwijsveld en andere betrokken partijen, zoals gemeenten en zorginstellingen. Deze partijen vertegenwoordigen de leerlingen, leraren en andere professionals in de school, ouders en samenwerkingsverbanden.

Het ministerie van OCW staat ook direct in contact met het veld door bijvoorbeeld regiobijeenkomsten, werkbezoeken en 'Denk mee met OCW'-sessies. Op basis hiervan wordt het beleid – veelal samen met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) – op het gebied van passend onderwijs vormgegeven en aangescherpt.

In de tabel zijn de partijen opgenomen waarmee het meest intensief wordt samengewerkt.

Vertegenwoordiging van	Vertegenwoordigende veldpartij
Jongeren/leerlingen	LAKS, JongPIT, LBVSO
Jeugdhulp	Nederlands Jeugdinstituut, Met Andere Ogen, AJN Jeugdartsen Nederland, Stichting Nederlands Centrum Jeugdgezondheid
Professionals - leraren	AOB, CNV ⁵
Professionals - schoolleiders	AVS
Professionals – intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren	LBBO/FVOV, BiOND
Schoolbesturen	PO-Raad, VO-raad, Sectorraad Gespecialiseerd Onderwijs, Sectorraad Praktijkonderwijs, Vivis, Siméa
Samenwerkingsverbanden	ONSww
Ouders	Ouders&Onderwijs, Balans, IederIn
Ondersteuners in het veld	Onderwijsconsulenten, Steunpunt Passend Onderwijs, Gedragswerk, Ingrado
Overheid	VNG, Inspectie van het Onderwijs, VWS

⁵ De AOB en CNV zijn in 2022 uit de overlegtafel passend onderwijs gestapt en zijn niet betrokken bij alle maatregelen, maar wel bij individuele maatregelen zoals: Een landelijke norm basisondersteuning (maatregel 2) en Leraren beter voorbereiden (maatregel 17).

Maatregelen

In dit hoofdstuk is de voortgang van de 25 maatregelen van de verbeteraanpak beschreven⁶. Het hoofdstuk begint met de geprioriteerde maatregelen en maatregelen waar in 2024 en begin 2025 belangrijke stappen in zijn gezet. Per maatregel staat de aanpak, de behaalde resultaten en met wie er wordt samengewerkt vermeld. Bovendien wordt per maatregel beschreven welke stappen in de toekomst nog gezet gaan worden en welke dilemma's er zijn bij het uitvoeren van de maatregel. Tot slot is per maatregel aangegeven welke stappen professionals in de school, schoolbesturen en/of samenwerkingsverbanden zelf al kunnen nemen. Aan het einde van dit hoofdstuk staat een overzicht met de stand van zaken van de overige maatregelen.

⁶ De rapportage toont de voortgang op deze maatregelen tot en met peildatum 1 februari 2025.

Maatregel 2 • Een landelijke norm voor basisondersteuning

Vertegenwoordigers van leraren en ouders werken samen met het onderwijsveld en het ministerie van OCW om te komen tot een landelijke norm voor basisondersteuning. Een landelijke norm zorgt voor meer duidelijkheid voor leerlingen, ouders, leraren en schoolleiders. Hierdoor weten ze welke ondersteuning minimaal op elke school aanwezig moet zijn. Een norm helpt ook leraren en de opleidingen, omdat leraren beter weten wat er van ze verwacht wordt en wat leraren moeten weten, kennen en kunnen. Verder zorgt een norm voor minder verschillen tussen regio's.

Dilemma's bij de maatregel

- Veldpartijen hebben verschillende verwachtingen bij de concreetheid of invalshoek van de landelijke norm.
- Het is moeilijk om met een landelijke norm recht te doen aan regionale diversiteit.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Leraren
- Ondersteunend personeel
- Schoolleiders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Inspectie van het Onderwijs
- Overige partijen

Maatregel 2 • Een landelijke norm voor basisondersteuning

Stappen tot nu toe

- Een oproep van voormalig minister Wiersma aan de vertegenwoordiging van leraren en ouders om een voorstel voor een landelijke norm te ontwikkelen voor de eerste drie ondersteuningsgebieden.
- Het opleveren van een advies door leraren en ouders voor de invulling van een landelijke norm voor die eerste drie ondersteuningsgebieden, en een advies over het vervolg.

Vervolgstappen

- De landelijke norm voor basisondersteuning wordt vastgelegd in wet- en regelgeving.
- We onderzoeken welke volgende stappen mogelijk zijn voor verdere uitbreiding van de landelijke norm.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Leraren, ondersteunend personeel en schoolleiders kunnen aan de slag met het al bestaande stappenplan basisondersteuning.
- Daarnaast kunnen zij aan de slag met het advies voor een landelijke norm voor basisondersteuning over de eerste drie ondersteuningsgebieden en de daarbij horende aanbevelingen als het gaat om duidelijkheid en communicatie in de regio.

Maatregel 4 • Hoorrecht

Hoorrecht kan ervoor zorgen dat leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben deze sneller krijgen en dat deze beter passend is. Het is daarom van belang dat er altijd wordt gevraagd naar de inbreng van leerlingen op hun ontwikkelingsperspectief (OPP) en dat de leerling wordt meegenomen in de besluitvorming. Het niet betrekken van de leerling kan negatieve gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de leerling. Het vastleggen van hoorrecht in wetgeving voorkomt vrijblijvendheid en willekeur.

Dilemma's bij de maatregel

- De manier waarop hoorrecht goed ingevuld kan worden, verschilt per kind. Dit vergt dus maatwerk, wat tijd kost.
- Over hoorrecht moet gerapporteerd worden in het OPP. Scholen moeten een balans vinden hoe en waarover te rapporteren zodat het OPP functioneel blijft en opstellen ervan geen extra administratieve last oplevert.
- Samenwerkingsverbanden en de daarbij aangesloten schoolbesturen bepalen op dit moment wat tot extra ondersteuning wordt gerekend. Door een gebrek aan uniformiteit moet er voor dezelfde ondersteuning in het ene samenwerkingsverband wel een OPP worden opgesteld en in het andere samenwerkingsverband niet. Hierdoor verschilt ook per samenwerkingsverband wanneer er hoorrecht is over de geboden ondersteuning.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Samenwerkingsverbanden
- Scholen
- Overige partijen

Maatregel 4 • Hoorrecht

Stappen tot nu toe

- Het wetsvoorstel *versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs*, dat hoorrecht over het OPP verplicht stelt, is aangenomen door de Tweede Kamer.
- Tijdens de wetsbehandeling is het amendement Westerveld aangenomen en aan het wetsvoorstel toegevoegd.
- Dit amendement regelt dat het bevoegd gezag alle leerlingen inspraak moet geven op het ondersteuningsaanbod van de school vóór de vaststelling in de schoolgids.
- De Eerste Kamer heeft het voorstel als hamerstuk afgedaan.
- De wet is gepubliceerd in het Staatsblad en is het besluit over het tijdstip inwerkingtreding van de wet gepubliceerd.
- Middels een *visual* is het veld geïnformeerd over de wijzigingen die de wet met zich meebrengt.
- In samenwerking met het Steunpunt Passend Onderwijs wordt gecommuniceerd over de implementatie van de wet.

Vervolgstappen

- Hoorrecht is onderdeel van de OPP trainingen in het kader van het landelijk OPP verbetertraject.
- Steunpunt Passend Onderwijs organiseert webinars met praktische tips voor hoorrecht.
- In 2025 treedt de *Wet versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs* in werking. Deze wet regelt onder andere dat leerlingen per 1 augustus 2025 hoorrecht krijgen over het ontwikkelingsperspectief.
- De inspectie neemt de wettelijke verplichtingen t.a.v. het hoorrecht op in de waarderingskaders voor po-, vo- en (v)so-scholen (actualisatie Onderzoekskader 2021, versie 2025).

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen kunnen het hoorrecht toepassen.
- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen elkaar opzoeken en goede voorbeelden delen over het toepassen van hoorrecht.
- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen deelnemen aan webinars en informatiesessies die worden georganiseerd door het Steunpunt Passend Onderwijs in samenwerking met de sectorraden.
- Scholen in het GO kunnen trainingen over het OPP aanvragen bij de Sectorraad GO. In deze trainingen is veel aandacht voor toepassing van het hoorrecht. Samenwerkingsverbanden kunnen scholen ondersteunen bij het horen van leerlingen.

Maatregel 6 • Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs

Door het ondersteuningsaanbod verplicht op te laten nemen in de schoolgids weten ouders en leerlingen welke ondersteuning de school biedt en hoe ze met de school tot passende ondersteuning kunnen komen. Het schoolondersteuningsprofiel (SOP) vervalt daarmee per 1 augustus 2025.

Dilemma's bij de maatregel

- Het is de bedoeling dat scholen de informatie in de schoolgids in begrijpelijke taal opschrijven, zonder afbreuk te doen aan de inhoud en waarde van de informatie.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Schoolleiders
- Schoolbesturen
- Overige partijen

Maatregel 6 • Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs

Stappen tot nu toe

- Het wetsvoorstel *versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs*, waarin is opgenomen dat het SOP in de schoolgids verplicht stelt, is aangenomen door de Tweede Kamer.
- De Eerste Kamer heeft het voorstel als hamerstuk afgedaan.
- De wet is gepubliceerd in het Staatsblad en is het besluit over het tijdstip inwerkingtreding van de wet gepubliceerd.
- Middels een *visual* is het veld geïnformeerd over de wijzigingen die de wet met zich meebrengt.
- In samenwerking met het Steunpunt Passend Onderwijs wordt gecommuniceerd over de implementatie van de wet.

Vervolgstappen

- In 2025 treedt de *Wet versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs* in werking. Deze wet regelt onder andere dat per 1 augustus 2025 het SOP komt te vervallen en het ondersteuningsaanbod in de schoolgids moet worden opgenomen.
- De inspectie neemt de wettelijke verplichtingen t.a.v. het SOP in de schoolgids op in de waarderingskaders voor po-, vo- en (v)so-scholen (actualisatie Onderzoekskader 2021, versie 2025).

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen alle ouders nu al actief informeren over passend onderwijs en hen wijzen op informatiebronnen over extra ondersteuning.
- Scholen kunnen nu alvast intern het gesprek voeren over de vaststelling van de schoolgids voor het schooljaar 2025-2026.

Maatregel 7 • In elk samenwerkingsverband een steunpunt

Ouders en leerlingen hebben behoefte aan duidelijke informatie en steun om te komen tot passend onderwijs. Scholen zijn hier in eerste instantie verantwoordelijk voor. Soms vinden ouders en leerlingen het, om uiteenlopende redenen, fijn om vragen te stellen aan een andere partij dan de school. Zij kunnen voor laagdrempelige informatie en hulp over passend onderwijs terecht bij het ouder- en jeugdsteunpunt van het samenwerkingsverband van hun school. Daarnaast helpt de inrichting van het ouder- en jeugdsteunpunt het samenwerkingsverband door (geanonimiseerde) signalen over passend onderwijs te delen. Het ouder- en jeugdsteunpunt draagt zo bij aan beleidsvorming ter verbetering van passend onderwijs in de regio.

Dilemma's bij de maatregel

- Jongeren weten de steunpunten nog niet zo goed te vinden als ouders of maken er minder gebruik van.
- Het goed bereiken van leerlingen in het primair onderwijs zal zich nog verder moeten ontwikkelen.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Samenwerkingsverbanden
- Overige partijen

Maatregel 7 • In elk samenwerkingsverband een steunpunt

Stappen tot nu toe

- Het wetsvoorstel *versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs*, dat ouder- en jeugdsteunpunten verplicht stelt, is aangenomen door de Tweede Kamer.
- De Eerste Kamer heeft het voorstel als hamerstuk afgedaan.
- De wet is gepubliceerd in het Staatsblad en is het besluit over het tijdstip inwerkingtreding van de wet gepubliceerd.
- Middels een *visual* is het veld geïnformeerd over de wijzigingen die de wet met zich meebrengt.
- In 2025 treedt de Wet versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs in werking. Deze wet regelt onder andere dat per 1 januari 2025 elk samenwerkingsverband verplicht is een ouder- en jeugdsteunpunt te hebben.
- In samenwerking met het Steunpunt Passend Onderwijs wordt gecommuniceerd over de implementatie van de wet.
- Er wordt hulp aan samenwerkingsverbanden en ouder- en jeugdsteunpunten aangeboden door het *Ondersteuningsplein Ouder- en Jeugdsteunpunten*.
- De zoekkaart *ouderenjeugdsteunpuntenopdekaart.nl* is gelanceerd.
- Ondersteuningsplein ouder- en jeugdsteunpunten heeft een check- en gesprekstool ontwikkeld waarmee ouder- en jeugdsteunpunten en samenwerkingsverbanden op een eenvoudige wijze kunnen bepalen waar ze staan in de ontwikkeling van het ouder- en jeugdsteunpunt en wat ze nog moeten doen.
- Sinds 1 januari 2025 houdt de inspectie toezicht op de naleving van de wettelijke eisen t.a.v. de ouder- en jeugdsteunpunten.

Vervolgstappen

- Doorontwikkeling van de ouder- en jeugdsteunpunten met behulp van het Ondersteuningsplein ouder- en jeugdsteunpunten.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Leraren, ondersteunend personeel en schoolleiders kunnen – als ze zelf de informatie niet hebben – ouders en leerlingen verwijzen naar het ouder- en jeugdsteunpunt van het samenwerkingsverband.
- Scholen kunnen de gegevens van de steunpunten opnemen in de schoolgids en/of informatie over de ouder- en jeugdsteunpunten verspreiden onder ouders en leerlingen.

Maatregel 8 • Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen

Het tegengaan van verzuim is essentieel om ervoor te zorgen dat elk kind en iedere jongere een passende plek heeft in het onderwijs en zich kan ontwikkelen. Het mag niet zo zijn dat leerlingen uitvallen of thuiszitten omdat zij niet de benodigde ondersteuning krijgen. Met de verzuimaanpak werken we aan het terugdringen van het aantal kinderen en jongeren dat onnodig thuiszit. Deze aanpak staat niet op zichzelf maar is in brede zin onderdeel van de Verbeteraanpak Passend Onderwijs. Zo zijn de onderwijszorgarrangementen, digitaal afstandsonderwijs en het plan van aanpak hoogbegaafdheid ook deel van het tegengaan van schooluitval.

Om schooluitval beter in beeld te krijgen, te voorkomen én terug te dringen heeft staatssecretaris Paul het Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim naar de Tweede Kamer verstuurd. Met dit wetsvoorstel kunnen basisscholen, middelbare scholen en mbo-instellingen sneller, beter en preventief actie nemen bij afwezigheid van leerlingen en mbo-studenten. Ook neemt het aantal langdurige vrijstellingen van de leerplicht af.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Overige partijen

Maatregel 8 • Meer mogelijk maken om verzuim en schooluitval te voorkomen

Er wordt samengewerkt met het ministerie van VWS aan het verbeteren van maatwerkmogelijkheden. Zo krijgen kinderen en jongeren een vorm van onderwijs (en zorg) die aansluit op hun behoeften op een plek waar zij zich veilig voelen en zich verder kunnen ontwikkelen. Want ieder kind heeft recht op ontwikkeling, ook als je tijdelijk niet naar school kunt of extra zorg of ondersteuning nodig hebt. Daarvoor moeten de personen om het kind de ruimte kennen en voelen om het kind centraal te stellen. Op landelijk niveau wordt gezorgd dat die ruimte ook in wet- en regelgeving bestaat, zodat iedereen om het kind heen een zo passend mogelijk (onderwijs)aanbod kan bieden. Dit gebeurt via onder meer het experiment onderwijszorgarrangementen, dat sinds 1 januari 2023 loopt en waar inmiddels ruim 2000 leerlingen een plek hebben gevonden. Het plan van aanpak hoogbegaafdheid (vanaf eind 2022) en de subsidieregelingen (2018-2022 en 2023-2025) hebben gezorgd voor een impuls op het gebied van onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Deze worden in dit jaar afgerond, waarbij we zorgen dat de uitkomsten en opbrengsten zo goed mogelijk worden geborgd – structureel blijven de middelen beschikbaar.

De maatregel om onnodig verzuim en schooluitval te voorkomen is uitgesplitst in 4 submaatregelen:

- Maatregel 8a – Digitale school en het wetsvoorstel verzuim
- Maatregel 8b – Experiment onderwijszorgarrangementen
- Maatregel 8c – Hoogbegaafdheid
- Maatregel 8d – Meer ruimte voor thuiszittende jongeren

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Overige partijen

Maatregel 8a • Wetsvoorstel verzuim & Digitale school

De verzuimaanpak levert een bijdrage aan het voorkomen van zorgelijk verzuim van leerlingen en jongeren. Daarvoor moet elk kind gezien en gemist worden als het er niet is, en onderwijs krijgen op een passende plek die aansluit op diens behoeften. Met het wetsvoorstel *Terugdringen schoolverzuim* krijgen scholen, leerplichtambtenaren en samenwerkingsverbanden betere handvatten om hun aanpak voor het voorkomen en tegengaan van verzuim te versterken. Ook wordt beoogd het aantal vrijstellingen van leerplicht te verminderen, in die gevallen waar er wel een goed aanbod vanuit het onderwijs met passende ondersteuning mogelijk is. Daarnaast wordt digitaal afstandsonderwijs onderzocht en gestimuleerd, om te zorgen dat kinderen die niet (volledig) fysiek naar school kunnen zich toch kunnen ontwikkelen en niet hoeven uit te vallen. Eventuele knelpunten in de wet willen we wegnemen.

Dilemma's bij de maatregel

Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim

- Het is belangrijk dat ondersteunende organisaties toegang tot gegevens krijgen om hun taken beter uit te voeren, maar hierbij mag de privacy van leerlingen niet in het geding komen.
- Het is een uitdaging om te zorgen dat de belastbaarheid van betrokken partijen, specifiek van scholen, minimaal blijft, en zij tegelijkertijd betere handvatten krijgen in het voorkomen en terugdringen van verzuim.

Digitaal afstandsonderwijs

- Het is belangrijk om de doelgroep die hier gebruik van kan maken af te bakenen. Enerzijds willen we dat digitaal afstandsonderwijs mogelijk wordt voor ieder kind of jongere voor wie digitaal afstandsonderwijs noodzakelijk is om diens ontwikkeldoelen te bereiken. Anderzijds moeten we waarborgen dat de norm blijft dat onderwijs zoveel mogelijk fysiek op school plaatsvindt, omdat dit uiteindelijk het beste is.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Schoolbesturen
- Leerplichtambtenaren (gemeenten)
- Samenwerkingsverbanden
- Onderzoekers
- Overige partijen

Maatregel 8a • Wetsvoorstel verzuim & Digitale school

Stappen tot nu toe

Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim

- Aanpassen van maatregelen uit het wetsvoorstel naar aanleiding van consultatie en toetsing.
- Indiening van het wetsvoorstel bij de Ministerraad en Raad van State.
- Advies ontvangen van de Raad van State over het voorstel.
- Aanscherpen van het wetsvoorstel naar aanleiding van het Raad van State advies.
- Indienen wetsvoorstel bij de Tweede Kamer.

Digitaal afstandsonderwijs

- Toekenning subsidie aan 16 regionale coalities van scholen en samenwerkingsverbanden voor het opzetten of doorontwikkelen van een digitale schoolvoorziening (coalities Digitale School).
- Voorbereiding en aanbesteding praktijkonderzoek naar effectiviteit van de digitale schoolvoorzieningen.
- Verkennen wetsvoorstel om meer maatwerk mogelijk te maken, waaronder digitaal afstandsonderwijs.

Vervolgstappen

Wetsvoorstel terugdringen schoolverzuim

- Plenaire behandeling van het wetsvoorstel bij de Tweede en Eerste Kamer.
- Nadere uitwerking van het wetsvoorstel via Algemene Maatregel van Bestuur.
- Aansluiten op de beweging van schoolaanwezigheid en het starten van een traject ten aanzien van de veranderende rol van de leerplichtambtenaar.

Digitaal afstandsonderwijs

- Zestien coalities van scholen en samenwerkingsverbanden leveren in april 2025 een plan van aanpak op voor een digitale schoolvoorziening en geven hieraan uitvoering.
- Bij iedere digitale schoolvoorziening wordt praktijkonderzoek uitgevoerd (eind 2025 eerste tussenrapportage).
- Organisatie van themabijeenkomsten en leernetwerken over digitaal afstandsonderwijs aan thuiszittende leerlingen, zowel voor de coalities Digitale School als voor het bredere onderwijsveld.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen zelf al goed verzuimbeleid voeren door onderwijs, gemeente en zorg meer met elkaar te verbinden en onderdelen van het wetsvoorstel al toe te passen. Dit doen ze door ieder kind in beeld te hebben, de samenwerking tussen verschillende organisaties te verduidelijken en vroegtijdig zorgelijk verzuim signaleren en daarover in gesprek gaan met ouders, leerlingen en ketenpartners. Dit kunnen zij bijvoorbeeld doen met behulp door preventief samen te werken met de leerplichtambtenaar of met inzet van de MAZL-aanpak.
- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen al gebruik maken van de actuele ruimte in wet- en regelgeving om te voorzien in de ontwikkelingsbehoefte van een jeugdige. Kennisdeling over wat wel kan en werkt wordt gestimuleerd. Scholen kunnen bijvoorbeeld meer informatie vinden over de mogelijkheden en voorwaarden voor het geven van digitaal onderwijs in de [brochure Digitaal afstandsonderwijs voor professionals](#).

Maatregel 8b • Experiment onderwijszorgarrangementen

Het *Experiment Onderwijszorgarrangementen* geeft deelnemende onderwijszorginitiatieven vanaf 2023 vijf jaar de mogelijkheid om binnen de huidige wet- en regelgeving meer ruimte voor maatwerk te bieden. Het gaat om ruimte op het gebied van onderwijslocatie, onderwijsinhoud, onderwijstijd en bekostiging, zodat kinderen en jongeren met een complexe ondersteuningsbehoefte op het gebied van onderwijs en zorg weer en beter tot ontwikkeling en leren komen op een voor hen passende manier. Leidend zijn de individuele ondersteuningsbehoefte en het ontwikkelingsperspectief van de leerling. Op dit moment hebben ruim 2100 leerlingen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Eind dit jaar verwachten we de eerste onderzoeksresultaten.

Dilemma's bij de maatregel

- De aard van het experiment als wettelijk instrument sluit niet volledig aan bij de (veranderende) praktijk. Bij de aanvraag is bijvoorbeeld gevraagd vooraf de samenwerkingspartners vast te leggen. In de praktijk komt het echter voor dat partners in de loop van de tijd veranderen of dat nieuwe initiatieven interesse tonen. Ook kon de aanvraag alleen worden ingediend door scholen en schoolbesturen en niet door gemeenten of jeugdhulpaanbieders.
- Onderwijszorgarrangementen maken het mogelijk om onderwijs te bieden op een andere locatie dan school. Dit kan op gespannen voet staan met de uitwerking van de werkagenda inclusief onderwijs.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen en jongeren
- Ouders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Jeugdhulpaanbieders
- Inspectie van het onderwijs
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
- Overige partijen

Maatregel 8b • Experiment onderwijszorgarrangementen

Stappen tot nu toe

- Begeleiden van 15 proeftuinen en eindevaluatie Proeftuinen onderwijszorgarrangementen met daarin ervaren knelpunten in wet- en regelgeving.
- Publicatie Experimenteerbesluit Onderwijszorgarrangementen.
- Opening eerste aanvraagronde *Experiment Onderwijszorgarrangementen*.
- De start van het *Experiment Onderwijszorgarrangementen*.
- De gunning van het onderzoek dat meeloopt met het experiment aan Kohnstamm Instituut, SEO Economisch Onderzoek, Verwey-Jonker Instituut en Universiteit van Amsterdam.
- Opening tweede aanvraagronde *Experiment Onderwijszorgarrangementen*.
- De start van het monitor- en impactonderzoek naar de onderwijszorgarrangementen en de invloed van de afwijkingmogelijkheden.
- Start wetgeving om meer maatwerk mogelijk te maken.
- Start ontwikkeling extern toezicht op onderwijszorgarrangementen.

Vervolgstappen

- Continueren van bezoeken aan deelnemende initiatieven voor het ophalen van ervaringen.
- Eerste publicatie van het monitor- en impactonderzoek naar de onderwijszorgarrangementen.
- Nadere uitwerking van wetgeving om meer maatwerk mogelijk te maken op basis van de ervaringen uit het experiment, gesprekken met het veld en bevindingen uit het monitor- en impactonderzoek.
- Vaststellen extern toezicht op onderwijszorgarrangementen.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen samen met gemeenten en zorgaanbieders binnen de bestaande wet- en regelgeving de samenwerking rondom onderwijs en zorg steviger met elkaar verbinden en de samenwerking opzoeken.

Maatregel 8c • (Hoog)begaafdheid

Er is een passende plek binnen het onderwijs waar (hoog)begaafde leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. We voorkomen dat (hoog)begaafde leerlingen vastlopen op of uitvallen van school. De tien maatregelen uit het plan van aanpak hoogbegaafdheid hebben als doel om te zorgen voor meer (h)erkenning van, meer kennis over en (maatwerk) aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Het plan van aanpak hoogbegaafdheid (vanaf eind 2022) en de subsidieregelingen (2018-2022 en 2023-2025) hebben gezorgd voor een impuls op het gebied van onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Deze worden in dit jaar afgerond waarbij we zorgen dat de uitkomsten en opbrengsten zo goed mogelijk worden geborgd in de praktijk. De middelen blijven structureel beschikbaar.

Dilemma's bij de maatregel

- Er zijn verschillende opvattingen over wat de definitie van hoogbegaafdheid omvat en om welke leerlingen dit gaat. De definitie van hoogbegaafdheid moet ondersteunend zijn en niet leidend.
- Tussen (hoog)begaafde leerlingen bestaan grote verschillen in onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes. Daarnaast krijgen regio's – binnen de wettelijke kaders – ruimte om passend onderwijs aan te laten sluiten bij de omstandigheden in de regio. En zijn er ook verschillende ideeën over wat een passend (extra) aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen is. Hierdoor kan het aanbod dat voor een (hoog)begaafde leerling beschikbaar is verschillen.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Scholen en besturen
- Samenwerkingsverbanden
- Kenniscentrum Hoogbegaafdheid (KCHB)
- Experts (hoog)begaafdheid en onderwijs
- Overige (zorg)partijen

Maatregel 8c • (Hoog)begaafdheid

Stappen tot nu toe

- Veldsessies Oberon over de actuele situatie, mate van kennisdeling, waarin een gedeelde visie *Optimale ontwikkelingskansen, ook voor (hoog)begaafde leerlingen* is ontwikkeld en vastgelegd.
- Door in de subsidieregeling *begaafde leerlingen po en vo 2018-2022* beschikbaar gestelde subsidiemiddelen is de *basisondersteuning* voor (hoog)begaafde leerlingen toegenomen.
- Het KCHB deelt tot op heden kennis en verspreidt goede voorbeelden, bijvoorbeeld door het organiseren van bijeenkomsten en uitbrengen brochures over bijvoorbeeld het thema “schooluitval en thuiszitten”.
- De subsidieregeling *Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025* is beschikbaar gesteld. Daarin is aan samenwerkingsverbanden is in 2023 eenmalig 8,6 miljoen euro uitgekeerd ter versterken en borging van voltijd hb-voorzieningen. Daarnaast wordt meerjarig in de periode 2023-2025 voor bijna 58 miljoen euro aan de samenwerkingsverbanden uitgekeerd.
- Oberon is gestart met het monitoronderzoek naar opbrengsten van de subsidieregeling *Begaafde leerlingen po en vo 2023-2025*.
- Op de website van het KCHB is een *sociale kaart* ontwikkeld met een landelijk netwerk van organisaties en expertise van hoogbegaafdheid.
- De opbrengsten en impact van de 7 van de 10 reeds uitgevoerd maatregelen uit het plan van aanpak zijn door Oberon in het voorjaar van 2025 kaart gebracht.

Vervolgstappen

- In 2025 zal besloten worden hoe de structurele middelen voor (hoog)begaafde leerlingen worden ingezet na afloop van de subsidieregeling (*begaafde leerlingen po vo 2023-2025*) en hoe de opbrengsten kunnen worden geborgd.
- Er wordt door het KCHB in 2025 verder gewerkt aan de verbinding van netwerken en professionals en versterken van kennis, onder andere via webinars en uitwisselingsbijeenkomsten.
- Ook zullen in 2025 aanvullende activiteiten georganiseerd worden ter versterking van het signaleren van (hoog)begaafde leerlingen.
- De verbetering van de informatievoorziening over het bieden van maatwerk (maatregel 10) wordt meegenomen bij de uitwerking van wetgeving om meer maatwerk mogelijk te maken.
- Medio 2025 worden de resultaten uit het IMAGE onderzoek gepubliceerd. Dit gaat in op de impact van de activiteiten die (in het kader van de subsidieregeling *begaafde leerlingen 2018-2022*) zijn uitgevoerd worden om het onderwijs aan begaafde leerlingen te verbeteren.
- Eind 2025 zullen de resultaten van het monitoronderzoek door Oberon naar de opbrengsten van de subsidieregeling *begaafde leerlingen po en vo 2023-2025* bekend worden.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen op basis van de bevindingen uit de al ingezette trajecten en opbrengsten van de subsidieregelingen werk blijven maken van beter passend onderwijsaanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Hierbij kunnen ze gebruik maken van de al beschikbare onderzoeken, zoals het monitoronderzoek van Oberon over de subsidieregeling uit 2018-2022. Ook kunnen ze verder werken aan de samenwerking in de regio (o.a. met zorg) of bijvoorbeeld door het inrichten van peer-groep onderwijs. Daarbij kunnen ze gebruik maken van de informatie en bijeenkomsten van het KCHB.

Maatregel 8d • Meer ruimte voor thuiszittende jongeren

Kinderen en jongeren die (dreigen) thuis te zitten of vastlopen in het onderwijs moeten zich ook kunnen ontwikkelen. Onder meer via de regeling *WÉL in Ontwikkeling* en door samenwerkingsverbanden meer ruimte te geven om niet-bekostigde initiatieven te financieren via de Subsidieregeling ondersteuning en preventie thuiszittende jeugdigen, wordt maatwerk voor kinderen en jongeren die niet staan ingeschreven op een school mogelijk gemaakt. Dit stimuleert de ontwikkeling van thuiszittende jongeren.

Dilemma's bij de maatregel

- Het regelen van financiering rondom niet-bekostigde initiatieven en het stellen van criteria voor deze financiering, zodat de kwaliteit wordt geborgd maar er tegelijkertijd meer mogelijk wordt.
- Hoe we bij *WÉL in Ontwikkeling* iets kunnen betekenen voor jongeren die wel een schoolinschrijving hebben, maar voor wie tegelijkertijd de mogelijkheden niet passend zijn.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leerlingen
- Ouders
- Schoolbesturen
- Leerplichtambtenaren (gemeenten)
- Samenwerkingsverbanden
- Overige partijen

Maatregel 8d • Meer ruimte voor thuiszittende jongeren

Stappen tot nu toe

- Subsidieregeling WÉL in Ontwikkeling voor 116 samenwerkingsverbanden ter bevordering van onderwijs aan niet-ingeschreven kinderen en jongeren.
- Projectsubsidie voor ondersteunende partijen Gedragswerk, Ingrado en Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd (OZJ).
- De samenwerking tussen partners in de regio (samenwerkingsverbanden, leerplicht en zorg) bij het mogelijk maken voor jongeren om te leren en ontwikkelen zonder schoolinschrijving is verbeterd.
- Het borgen en implementeren van de producten en diensten uit WÉL in Ontwikkeling.
- Het op korte termijn openstellen van de Subsidieregeling Ondersteuning en preventie thuiszittende jeugdigen o.a. met daarin mogelijkheid om in te kopen bij niet-bekostigde initiatieven.
- Organiseren van een tournee door Nederland samen met de Inspectie van het Onderwijs en Gedragswerk om met samenwerkingsverbanden en gemeenten het gesprek te voeren over wat er al kan en mag binnen de geldende wetten regelgeving.

Vervolgstappen

- Het onderzoeken van mogelijkheden om de uitgangspunten en geleerde lessen van WÉL in Ontwikkeling in wetgeving op te nemen.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Samenwerkingsverbanden voeren met hun partners hun plannen binnen de regeling WÉL in Ontwikkeling momenteel uit en worden hierin ondersteund door Gedragswerk, Ingrado en OZJ. De regeling loopt tot medio 2025. Ook kunnen samenwerkingsverbanden deelnemen aan de subsidieregeling voor het Ondersteuning en preventie thuiszittende jeugdigen inkopen van initiatieven die jongeren teruggeleiden naar onderwijs. En ze kunnen deelnemen aan het tournee en kennisnemen van alle informatie over wat er al kan binnen de bestaande wet- en regelgeving.

Maatregel 10 • Heldere stappen wanneer ouders en school en zorg er niet uitkomen

Ouders moeten over goede informatie en (onafhankelijke) ondersteuning beschikken voor passend onderwijs voor hun kinderen. Wanneer ouders en school er ondanks goede informatie en advies van het ouder- en jeugdsteuwpunt of het samenwerkingsverband niet uitkomen, zijn er instanties die ouders kunnen inschakelen om hen te helpen; zoals de onderwijsconsulenten. Ouders zijn niet verplicht van de diensten van deze instanties gebruik te maken. Zij kunnen ervoor kiezen direct bezwaar te maken tegen een besluit van de school of het samenwerkingsverband. Daar zijn ouders vrij in. Zij moeten echter wel weten welke opties zij hebben; zowel voor hulp als voor bezwaar. Scholen moeten hier helder over communiceren.

Dilemma's bij de maatregel

- Het is belangrijk dat ouders en school zoveel mogelijk het goede gesprek met elkaar blijven voeren; ook als ze het met elkaar oneens zijn.
- Informatie over passend onderwijs is veel en soms moeilijk te begrijpen. Het is echter wel belangrijk dat ouders zoveel mogelijk duidelijke informatie hebben.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Ouders
- Leerlingen
- Samenwerkingsverbanden
- Ouder- en jeugdsteuwpunten
- Onderwijsconsulenten
- Leerplichtambtenaren
- Scholen
- Onderwijsondersteuners
- Overige partijen

Maatregel 10 • Heldere stappen wanneer ouders en school en zorg er niet uitkomen

Stappen tot nu toe

- Tijdens een sessie met alle bovengenoemde partijen is input opgehaald om tot een overzichtsplaat te komen die vijf situaties beschrijft die te maken hebben met passend onderwijs. Eén van die situaties is die waarin ouders en school of samenwerkingsverband het met elkaar oneens zijn over passend onderwijs.
- Er is een interactieve overzichtsplaat “Wegwijs in passend onderwijs” ontwikkeld, om ouders toegankelijke informatie te bieden over passend onderwijs.

Vervolgstappen

- De overzichtsplaat “Wegwijs in passend onderwijs” wordt naar verwachting in april 2025 gepubliceerd en gedeeld met alle stakeholders.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Heldere en toegankelijke informatie beschikbaar maken voor ouders en leerlingen bijvoorbeeld door het delen van de brochures over passend onderwijs en de overzichtsplaat “Wegwijs in passend onderwijs”.
- Op gelijkwaardige wijze samenwerken met ouders en leerlingen om tot passend onderwijs te komen.
- Duidelijker communiceren aan ouders wat ze kunnen doen als ze het niet eens zijn met beslissingen van de school of het samenwerkingsverband over passend onderwijs.

Maatregel 12 • Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs

Het is erg belangrijk dat scholen een melding maken bij Veilig Thuis (VT) op het moment dat er een vermoeden is van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Helaas komt het voor dat er meldingen door de school bij Veilig Thuis worden gemaakt vanwege een geschil met ouders om (het soort) passend onderwijsaanbod. Met deze maatregel wordt ingezet op het voorkomen dat deze meldingen bij Veilig Thuis terecht komen.

Dilemma's bij de maatregel

- Bij deze maatregel is het van belang om in de aanpak een balans te vinden tussen wanneer een VT-melding wél gedaan moet worden, en wanneer niet. Meldingen moeten immers om de juiste reden gedaan worden, namelijk wanneer er sprake is van een onveilige thuissituatie.
- Er kan een verschil van inzicht zijn in de inschatting van een situatie door ouders en de school, waardoor een ouder het niet eens kan zijn met de melding en de onderwijsprofessionals een melding wel gerechtvaardigd vindt.
- Het is voor school en ouders niet altijd duidelijk welke stappen zij kunnen nemen bij een impasse over of het onderwijsaanbod voor een leerling passend is.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Ouders
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Landelijk Netwerk Veilig Thuis
- Overige partijen

Maatregel 12 • Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs

Stappen tot nu toe

- Oudervereniging Balans Digitaal heeft, met financiering van en in samenwerking met OCW, Landelijk Netwerk Veilig Thuis en Ouders & Onderwijs, een brochure ontwikkeld om ouders en onderwijsprofessionals te informeren over een VT-melding bij onenigheid over passend onderwijs.

Vervolgstappen

- De brochure wordt afgerond en maakt onderdeel uit van de overzichtsplaat passend onderwijs, maar is ook als los document beschikbaar. De brochure wordt gepubliceerd in april 2025.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden dienen het juiste gebruik van de meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling te bevorderen in het onderwijs.
- Daarnaast kunnen zij ook onder de aandacht brengen wat de te nemen stappen zijn voor professionals en ouders als er een impasse is/dreigt te ontstaan tussen ouders en school over passend onderwijs.

Maatregel 16 • Verbeteren samenwerking jeugdhulp en school

De aanwezigheid van jeugdhulpexpertise op school komt leerlingen en leerkrachten ten goede en verkleint de kloof tussen jeugdhulp en onderwijs. Een versterkt multidisciplinair team kan bijdragen aan betere ondersteuning van leerlingen, en ook onderwijspersoneel ontlasten.

De inzet is gericht op collectief aanbod in om de school. Een integrale aanpak van onderwijs en zorg stelt daarbij zoveel mogelijk kinderen in staat onderwijs te volgen zodat zij zich binnen hun mogelijkheden optimaal kunnen ontwikkelen. Collectieve inzet van jeugdhulpexpertise draagt bij aan een goed pedagogisch klimaat voor alle kinderen. Er wordt gewerkt aan een betere samenwerking en afstemming tussen jeugdhulp en school en aan kennisdeling en uitwisseling van praktijkervaring. Dit vermindert de vraag naar (zwaardere en langdurige) zorg buiten de school, voorkomt schooluitval en verkleint de instroom naar het speciaal (basis)onderwijs. Belangrijk hierbij is de verbinding tussen ouders-onderwijs-opvang-zorg.

Dilemma's bij de maatregel

- De regio-indeling in het onderwijs en de jeugdzorg komen niet overeen en bemoeilijkt de samenwerking. Ook leidt het ertoe dat scholen vaak met veel verschillende gemeenten en samenwerkingsverbanden afspraken moeten maken.
- Er bestaat discussie over welke taken onder zorg of onder onderwijs vallen (zie ook maatregel 16a).
- Er zijn veel partijen betrokken bij gezinnen met een ondersteunings- en zorgbehoefte. Het ontbreekt daarbij vaak aan regie, niet alleen op bestuurlijk niveau, maar ook in de uitvoering.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Jeugdorganisaties
- Nederlands Jeugdinstituut (NJI)
- Met Andere Ogen (MAO)
- Gemeenten
- Overige partijen

Maatregel 16 • Verbeteren samenwerking jeugdhulp en school

Stappen tot nu toe

- Het inrichten van een onderwijs-kinderopvang-zorgtafel, waaraan de ministeries van VWS, OCW, SZW en de VNG met onderwijs-kinderopvang- en zorgpartijen en vertegenwoordigers van ouders en jongeren overleg voeren voor een betere aansluiting tussen kinderopvang, onderwijs en zorg. De onderwijs-kinderopvang-zorgtafel heeft een onafhankelijke voorzitter die tevens voorzitter is van de Stuurgroep van de Hervormingsagenda Jeugd.
- Het delen van kennis en goede voorbeelden, en het organiseren van bijeenkomsten over de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs en over het versterken van de pedagogische basis door het NJi en Met Andere Ogen.
- Het vaststellen van de Hervormingsagenda Jeugd, met daarin het versterken van de verbinding van Jeugdhulp aan het onderwijs. Er is onder de Hervormingsagenda Jeugd een 'stuurgroep +' ingericht met daarin ook positie voor de onderwijs- en kinderopvangpartijen.
- Het beschikbaar stellen van structurele middelen (51,8 miljoen) voor het versterken van de verbinding tussen het gezin thuis en het kind op school in de vorm van subsidieregeling *Brugfunctionaris*.
- De inzet van Met Andere Ogen wordt de komende drie jaar (2025, 2026 en 2027) gecontinueerd.
- De kwartiermaker voor de lerende aanpak van de verbindingroute is eind 2024 gestart. In het voorjaar van 2025 wordt het advies verwacht.
- Met de voortzetting van de subsidie aan de Onderwijsconsulenten, die primair gericht is op casuïstiek, wordt tevens bijgedragen aan de verbinding tussen onderwijs en zorg.

Vervolgstappen

- Implementeren van het advies van de kwartiermaker over de lerende aanpak van verbindingroute en concreet aan de slag met oplossen van knelpunten.
- Afspraken maken over de versterking van de pedagogisch basis, waaronder onderwijs en kinderopvang, in het convenant sterke lokale teams.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen samen met gemeenten en jeugdaanbieders in de ingezette trajecten zelf onderwijs en zorg beter met elkaar verbinden. Hiervoor kunnen ze gebruik maken van de onderwijs(zorg)consulenten, zorgarrangeurs, het Steunpunt Passend Onderwijs, het NJi en Met Andere Ogen.

Maatregel 16a • Zorg in onderwijstijd

Met de verbeteraanpak voor Zorg in Onderwijstijd wordt gerealiseerd dat de organisatie en financiering van Zorg in Onderwijstijd op kortere termijn eenvoudiger, administratief arm en zo collectief mogelijk wordt georganiseerd. Dit zorgt voor rust en continuïteit in de klas en school, afname van onduidelijkheid en discussie en het terugdringen van administratieve lasten, verzuim en schooluitval.

Dilemma's bij de maatregel

- Onderwijs en zorg vallen onder drie verschillende stelsels, namelijk Jeugdwet, Wet langdurige zorg en onderwijs, met allen hun eigen maatschappelijke opgaven, (bekostigings-) systematiek, regio-indelingen en wettelijke voorschriften. Dat zorgt voor complexiteit en onduidelijkheid, ook vraagt afstemming in de praktijk veel tijd.
- Onderwijs is veelal groepsgericht ingericht en wordt in de regel vanuit de lumpsum bekostigd, zorg gaat in beginsel uit van individuele aanspraken en bekostiging waardoor een beschikking per jeugdige nodig is en tussenkomst van gemeente of zorgkantoor.
- Er is onduidelijkheid over welke taken en verantwoordelijkheid onder onderwijs en zorg vallen door overlappende wetgeving. Dit leidt tot complexe en lange discussies, soms ook zonder uitkomst. Dit staat een oplossing voor de jeugdige in de weg.
- Er is op dit moment al veel mogelijk, maar het succes daarvan blijkt sterk afhankelijk van individuele 'kartrekkers'. Dit betekent kwetsbaarheid en afhankelijkheid voor het (structureel) organiseren van Zorg in Onderwijstijd.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Zorgorganisaties
- Zorgkantoren
- Ouders en leerlingen
- Overige partijen

Maatregel 16a • Zorg in onderwijstijd

Stappen tot nu toe

- Naar aanleiding van het rapport van DSP en Oberon 'Naar collectieve financiering van Zorg in Onderwijstijd' is een verbeteraanpak voor Zorg in Onderwijstijd verzonden naar de Tweede Kamer waarmee wordt toegewerkt naar aanpassingen binnen de huidige stelsels van Jeugdwet, langdurige zorg en onderwijswetgeving.
- Er is extra geld beschikbaar voor leerlingen met een ernstig meervoudige beperking, vanuit een verlengde tijdelijke EMB-regeling.
- Zorgarrangeurs ondersteunen sinds 2020 scholen bij het organiseren van zo regelarm en collectief mogelijk financieren van Zorg in Onderwijstijd binnen de huidige wet- en regelgeving.
- Tot september 2025 kunnen zorgkantoren en zorgaanbieders deelnemen aan het NZA-experiment WLZ-zorg in onderwijstijd.
- Er zijn door Nji, VNG, VGN en Sectorraad GO in samenwerking met de zorgarrangeurs van de onderwijsconsulentende verschillende betrokken valpartijen verschillende Oplossingenlabs georganiseerd waarin onderwijs- en zorgpartijen vanuit het hele land kennis, ervaringen en voorbeelden uitwisselen op het gebied van Zorg in Onderwijstijd.

Vervolgstappen

- De inzet van de zorgarrangeurs is ook in 2025 gecontinueerd en er vinden opnieuw Oplossingenlabs plaats in 2025.
- Er wordt door de organisatoren van de Oplossingenlabs (Nji, VNG, VGN, Sectorraad GO en de Onderwijsconsulenten) gewerkt aan een Leidraad met handvatten om binnen de huidige wet- en regelgeving te komen tot een gezamenlijke en collectieve inzet van Zorg in Onderwijstijd. Ook Zorg in Onderwijstijd voorbeelden die in het land plaatsvinden worden hierin opgenomen. Deze leidraad is in de zomer van 2025 beschikbaar.
- De verbeteraanpak voor Zorg in Onderwijstijd zal in 2025 in afstemming met het veld concrete invulling krijgen.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen, schoolbesturen, samenwerkingsverbanden én gemeenten en zorgkantoren en zorgaanbieders kunnen nu al, binnen de huidige wet- en regelgeving, afspraken maken over het organiseren en financieren van de Zorg in Onderwijstijd. Hierbij kunnen voorbeelden vanuit het onderzoek van DSP en Oberon, de voorbeelden uit de Oplossingenlabs en de verwachte leidraad gebruikt worden om verder met elkaar in gesprek te gaan.

Maatregel 16b • Brugfunctie: de schakel tussen ouders, leerlingen en school

Moeilijke omstandigheden thuis, bijvoorbeeld op het gebied van financiën, zorg of gebrek aan kennis van de Nederlandse taal, kunnen de ontwikkeling van leerlingen in de weg staan. Met de brugfunctie kan een verbinding worden gelegd tussen het gezin thuis, het kind op school en professionals, instanties en partners in de wijk. Zo hebben ouders iemand die hen helpt, kan het schoolteam zich blijven concentreren op hun kerntaak en komen leerlingen beter aan leren toe.

Dilemma's bij de maatregel

- Met het budget voor de regeling *Brugfunctionaris* kon 15% van de scholen in elke sector een subsidie aanvragen. Er zijn veel meer aanvragen ingediend dan we konden toekennen. Er zijn dus meer scholen die baat hebben bij een brugfunctie.
- Een breed gedeeld beeld van wat wel en niet werkt, hoe de brugfunctie zich verhoudt tot bestaande ondersteunende functies en wat de brugfunctie tot een succes maakt ontbreekt nog. Dit wordt de komende jaren in kaart gebracht met het onderzoek van Oberon en Kohnstamm Instituut dat naast de subsidieregeling loopt.
- Een mogelijk risico is dat de brugfunctionaris de lokale samenwerking tussen wijkteam, schoolteam, welzijnsorganisaties en zorgverleners complexer maakt of taken overneemt van een van deze partijen. Het is daarom belangrijk dat scholen met deze partijen afspraken hebben gemaakt en dat de brugfunctionaris kennis heeft van het bestaande ondersteuningsaanbod (in de wijk).

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolleiders en brugfunctionarissen
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Gemeenten
- Ministeries van VWS en SZW
- Gelijke Kansen Alliantie
- Jeugdeducatiefonds
- Onderzoeksbureaus Oberon en Kohnstamm Instituut
- Overige partijen

Maatregel 16b • Brugfunctie: de schakel tussen ouders, leerlingen en school

Stappen tot nu toe

- Pilot brugfunctionaris van Gelijke Kansen Alliantie uitgevoerd op 20 po-scholen en netwerkbijeenkomsten door Gelijke Kansen Alliantie en Jeugdeducatiefonds voor brugfunctionarissen en schoolleiders.
- Beschikbaar stellen van € 51,8 miljoen via een driejarige subsidieregeling om initiatieven uit te breiden en te versterken.
- Uitwerking subsidieregeling en afstemming met betrokken partijen hierover.
- Brochure met voorbeelden van scholen met een brugfunctie, ter inspiratie voor scholen die hiermee aan de slag willen gaan.
- Publicatie en aanvraagperiode subsidieregeling.
- Start scholen die subsidie brugfunctionaris ontvangen per schooljaar 24-25.
- Start monitoringsonderzoek door Oberon en Kohnstamm Instituut en kennisdelingsactiviteiten door Jeugdeducatiefonds

Vervolgstappen

- Duurzame vormgeving van de beschikbare middelen na afloop van de driejarige subsidieregeling.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Scholen en schoolbesturen kunnen in afstemming met samenwerkingsverbanden en gemeenten in kaart brengen hoe de verbinding school, thuis en andere partners is vormgegeven, of dit kan worden versterkt door de inzet van een brugfunctie en welke samenwerkingsafspraken tussen partners hiervoor van belang zijn. Dat geldt ook voor scholen die geen subsidie van het Rijk ontvangen.

Maatregel 17 • Leraren beter voorbereiden

Leraren spelen een cruciale rol in het kunnen bieden van passend en inclusief onderwijs in de klas. Om dit te kunnen bieden, is het belangrijk dat leraren daar goed op zijn voorbereid. Dat is nu nog niet altijd zo. Om te weten hoe leraren beter kunnen worden voorbereid is een onderzoek gestart naar wat leraren zelf vinden dat ze moeten kennen, kunnen en waar ze nog scholing in nodig hebben om goed passend en inclusief onderwijs te bieden. Dit biedt duidelijkheid en op basis hiervan kan worden bepaald wat leraren in de praktijk leren en welk aanbod op dit gebied door de lerarenopleidingen moet worden aangeboden (initieel en post-initieel).

Dilemma's bij de maatregel

- De ondersteuningsbehoefte van leerlingen kan zeer divers zijn. Wat kunnen we nog wel van leraren zelf verwachten, en wat moet door anderen worden geboden?
- Wat moet er in de lerarenopleiding gebeuren, waarvan het curriculum ook al vol is? En wat er na in bijvoorbeeld de inductiefase of via professionalisering op een later moment?
- De groepsgrootte in combinatie met het aantal leerlingen met een ondersteuningsbehoefte, kan ook impact hebben op wat een leraar in de klas kan bieden.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Leraren
- Schoolleiders
- Lerarenopleidingen
- Overige partijen

Maatregel 17 • Leraren beter voorbereiden

Stappen tot nu toe

- Gesprekken gevoerd met lerarenopleidingen en de beroepsgroep over hoe leraren (in de opleiding) op passend onderwijs worden voorbereid.
- Lerarenopleidingen zijn begonnen met een inventarisatie van het huidige aanbod aan vakken en cursussen voor passend onderwijs.
- Er is onderzoek uitgevoerd naar wat leraren zélf vinden dat ze nodig hebben om goed passend en inclusief onderwijs te kunnen geven. Van dit onderzoek is een rapport verschenen.
- Met de betrokken partijen is er gesproken over de uitkomsten van het rapport en de aanbevelingen die hieruit voortvloeiden.
- Vanuit het veld zijn er ook mooie initiatieven, zoals het herschrijven van de beroepsstandaard IB (nu de kwaliteitscoördinator). Hierin bekleed de kwaliteitscoördinator een ontwikkelingsgerichte rol binnen de school.

Vervolgstappen

- Dit voorjaar ontvangt de Tweede Kamer een brief met betrekking tot de onderzoeksrapporten om tot passende ondersteuning van leerlingen en studenten in de klas te komen.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen en lerarenopleidingen kunnen in hun curriculum al meer aandacht geven aan passend onderwijs.
- Schoolleiders kunnen op hun school het gesprek aangaan over wat er nodig is qua ondersteuning om goed passend en inclusief onderwijs te bieden.

Maatregel 18 • Minder administratie voor leraren en school

Scholen en leraren moeten geen tijd verliezen aan onnodig papier- en regelwerk. Het moet voor iedereen helder zijn hoe een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) wordt afgegeven en een ontwikkelingsperspectief (OPP) worden opgesteld. Het is belangrijk om weer terug naar de basis te gaan. De wet stelt minimale eisen aan het OPP. Het OPP moet vooral functioneel zijn en dus helpend in de communicatie tussen ouders, leerling en school. Landelijke afspraken over een TLV-format en bijbehorende documenten verkleinen de administratieve last. Het vertrouwen in het oordeel van de leraar, intern begeleider, ondersteuningscoördinator en schoolleider komt meer centraal te staan.

Dilemma's bij de maatregel

- Scholen en samenwerkingsverbanden moeten een eigen invulling kunnen geven die past bij hun situatie, maar tegelijkertijd is het onwenselijk dat de verwerking van administratie op elke plek anders wordt geregeld.
- Scholen hebben soms te maken met heel veel verschillende formats en systemen die allemaal net anders zijn.
- Op sommige plekken worden processen vereenvoudigd, waardoor ze niet meer conform wet- en regelgeving zijn, zoals het niet inschakelen van twee onafhankelijke deskundigen bij de beoordeling van een TLV-aanvraag.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Ouders
- Leraren
- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Ondersteuners in het veld
- Inspectie van het Onderwijs
- Sectorraden
- Overige partijen

Maatregel 18 • Minder administratie voor leraren en school

Stappen tot nu toe

- Verkenning wat nodig is om het landelijk TLV-format te implementeren in bestaande beveiligde overdrachtssystemen tussen scholen en samenwerkingsverbanden.
- Analyse van de problemen rond het grensverkeer en de verantwoordelijkheid voor de afgifte van TLV's bij de overstap van leerlingen tussen samenwerkingsverbanden.
- Publicatie van de handreiking OPP en start landelijke OPP-trainingen voor zowel het regulier als het gespecialiseerd onderwijs.
- Verheldering regelgeving via publicatie stroomschema's en visualisatie proces TLV-aanvraag en aanmelding en begeleiding leerlingen sbo, pro en (v)so cluster 3 en 4.
- Onderzoek Sardes naar vermindering administratieve lasten, met aanbevelingen voor het reduceren van herindicaties, heroverweging inzet twee deskundigen, en mogelijkheden voor verbetering bestaande systemen voor TLV-aanvragen.
- Ex-ante evaluatieonderzoek NijkampConsult naar beleidsopties voor fundamentele herziening TLV-systematiek, met weging van gevolgen van ontkoppeling en verplaatsing van bekostigings- en poortwachtersfunctie naar verschillende actoren in het stelsel.

Vervolgstappen

- In april wordt een brief aan de Tweede Kamer gestuurd, waarin onder andere wordt ingegaan op bovengenoemde onderzoeken.
- Verkenning van de mogelijkheden tot het ontwikkelen van een koppeling tussen ICT-systemen en een afsprakenstelsel met systeemleveranciers, waardoor scholen niet meer met meerdere systemen hoeven te werken.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen op basis van de herziene handreiking voor het OPP nagaan welke veranderingen zij kunnen doorvoeren in de manier waarop ze nu het OPP opstellen, bijstellen en evalueren.
- Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen aan de hand van de visualisatie van de TLV-procedure en het landelijke format voor TLV- aanvraag het gesprek aangaan hoe samenwerkingsverbanden de procedure administratief lichter kunnen inrichten. Bijvoorbeeld door de duur van de TLV's te verlengen, maar tegelijk jaarlijks het gesprek over de juiste plek voor de leerling te blijven voeren tijdens de jaarlijkse OPP-evaluaties op (v)so scholen.

Maatregel 19 • Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden

Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden hebben beide wettelijke taken en verantwoordelijkheden om passend onderwijs voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte te realiseren. Door middel van een *programma van eisen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden*, is helder gemaakt wie waarvoor verantwoordelijk is. Het is belangrijk dat schoolbesturen en samenwerkingsverbanden weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn als het gaat om passend onderwijs. Hiervoor is het cruciaal dat elke school zich verantwoordelijk voelt voor de eigen leerlingen met en zonder een ondersteuningsbehoefte, en dat alle scholen binnen de schoolbesturen en het samenwerkingsverband die ze samen vormen, zich samen verantwoordelijk voelen voor een zo passende mogelijke plek voor alle leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

Dilemma's bij de maatregel

- Er zijn veel verschillende governancestructuren en manieren van samenwerking bij samenwerkingsverbanden. Regio's krijgen binnen de wettelijke kaders veel ruimte om passend onderwijs aan te laten sluiten bij de specifieke omstandigheden in de regio. Tegelijkertijd is het niet altijd duidelijk wat nu de precieze taken zijn, of worden die niet altijd goed uitgevoerd.
- Een programma van eisen kan worden ervaren als iets wat van bovenaf wordt opgelegd, en dat werkt soms averechts: het kan ervoor zorgen dat bestuurders en leidinggevendenden van samenwerkingsverbanden voelen dat ze worden beperkt.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Toezichthouders
- Inspectie van het Onderwijs
- Overige partijen

Maatregel 19 • Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden

Stappen tot nu toe

- Het organiseren van twee dialoogdagen (in mei 2022) over de governance van passend onderwijs.
- Het herzien van het programma van eisen uit 2020 met betrokkenen, om de wettelijke taken en verantwoordelijkheden nog duidelijker te maken en te laten aansluiten bij de praktijk en de beweging naar inclusief onderwijs.
- Het organiseren van zes regiobijeenkomsten door het hele land om het herziene *programma van eisen* bij schoolbesturen en samenwerkingsverbanden te toetsen op duidelijkheid.
- Het verspreiden van het herijkte *programma van eisen* in het onderwijsveld.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden kunnen zelf aan de slag gaan met het *programma van eisen* en aan de hand hiervan reflecteren: wat doe je al wel en wat doe je nog niet? Ook kunnen ze daarmee gezamenlijk het gesprek aangaan om de samenwerking en de uitvoering van passend onderwijs nog verder te verbeteren.

Maatregel 21 • Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht

Samenwerkingsverbanden spelen een belangrijke rol in het stelsel van passend onderwijs. Het is belangrijk dat samenwerkingsverbanden een goede governance hebben, waarbij helder is wat de rollen en verantwoordelijkheden zijn van de verschillende actoren binnen het samenwerkingsverband. Hiermee kan ondersteuning voor leerlingen nog beter tot stand komen. Alle leden van het intern toezicht moeten onafhankelijk zijn, zodat we belangenverstrengeling voorkomen en er kritische tegenspraak kan plaatsvinden binnen een samenwerkingsverband. Hiervoor is een wetstraject gestart.

Dilemma's bij de maatregel

- Samenwerkingsverbanden bewegen in zijn algemeenheid al toe naar onafhankelijk intern toezicht. Sommige van hen zullen de maatregel en de wettelijke verplichting daarom overbodig vinden.
- Er wordt niet overal noodzaak gevoeld om de governancestructuur van de samenwerkingsverbanden te versterken, omdat het in de praktijk al goed loopt. Tegelijkertijd wordt het belang van volledig onafhankelijk intern toezicht wel gezien in wanneer er onduidelijkheid is binnen een samenwerkingsverband over rollen en verantwoordelijkheden van interne actoren.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Inspectie van het Onderwijs
- Overige partijen

Maatregel 21 • Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht

Stappen tot nu toe

- Voorbereiding van een wetsvoorstel om onafhankelijk intern toezicht bij samenwerkingsverbanden te verplichten.

Vervolgstappen

- Internetconsultatie van het wetsvoorstel.
- Aanbieding aan de Tweede en Eerste Kamer voor behandeling.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

- Samenwerkingsverbanden kunnen voor het interne toezicht consequent onafhankelijke nieuwe leden kiezen.
- Samenwerkingsverbanden kunnen gebruik maken van de Code goed bestuur (po/vo), de Code goed toezicht (VTOI-NVTK), de handreiking Onafhankelijk voorzitter en diverse onderzoeksrapporten van onder meer de Inspectie van het Onderwijs over de governance bij samenwerkingsverbanden.

Maatregel 23 • Aanpakken van onnodige reserves

Het doel is dat samenwerkingsverbanden hun middelen doelmatig besteden en hun reserves afbouwen tot het niveau dat de inspectie gebruikt als signaleringswaarde voor mogelijk bovenmatig eigen vermogen. Dit zorgt ervoor dat meer geld van het samenwerkingsverband ten goede komt aan extra ondersteuning voor leerlingen.

Dilemma's bij de maatregel

- Het is juridisch niet mogelijk om samenwerkingsverbanden op individuele basis te korten, waardoor het op dit moment alleen mogelijk is om een generieke korting toe te passen.

Betrokkenen

Vertegenwoordiging van:

- Schoolbesturen
- Samenwerkingsverbanden
- Overige partijen

Maatregel 23 • Aanpakken van onnodige reserves

Stappen tot nu toe

- Uitwerking van de motie Westerveld, waarin de regering wordt opgeroepen om samenwerkingsverbanden met een te hoog eigen vermogen te korten.
- Korting van samenwerkingsverbanden van € 31,5 miljoen in 2023, op basis van de jaarverslaggegevens van 2022.
- Na compensatie is de resterende € 19,9 miljoen ingezet voor residentieel onderwijs ter overbrugging in het kader van het afschaffen van de expertise- en garantiebekostiging in het gespecialiseerd onderwijs en hoogbegaafdheid.
- Een deel van de samenwerkingsverbanden is in bezwaar en beroep gegaan tegen de toepassing van de generieke korting.
- Begin 2025 is, n.a.v. de motie Van Zanten, de oproep gedaan om de middelen die samenwerkingsverbanden ontvangen en de eventuele (bovenmatige) eigen reserves die er nog zijn bij de samenwerkingsverbanden, doelmatig te besteden aan de ondersteuning van leerlingen. Daarbij zijn de samenwerkingsverbanden aangemoedigd om de middelen die bestemd zijn voor ondersteuning ook aan deze leerlingen te besteden, of het nu gaat om ondersteuning van leerlingen met autisme, hoogbegaafde leerlingen of andere vormen van ondersteuning.

Vervolgstappen

- Er volgt een uitspraak van de rechtbank over het bezwaar van de samenwerkingsverbanden.
- De bovenmatige eigen vermogens van de samenwerkingsverbanden zijn sterk afgenomen sinds 2019. Toen was er nog € 184 mln. aan mogelijk bovenmatig eigen vermogen in de sector. In 2023 was dat nog maar € 59 mln. We blijven deze afbouw monitoren.

Wat kunnen scholen en samenwerkingsverbanden al doen?

Samenwerkingsverbanden kunnen verder werken aan de afbouw van de eventuele (bovenmatige) eigen reserves en het geld terecht te laten komen waar het voor bedoeld is: leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 1	Leerrecht verankeren	Het leerrecht, waarmee we erkenning geven aan het recht dat ieder kind heeft om te leren, wordt bereikt wanneer er voor elk kind een passend aanbod is. Daarmee is leerrecht inherent aan de bedoeling van passend onderwijs. We verankeren dit onder meer door een landelijke norm van basisondersteuning, de zorgplicht van de scholen en de verantwoordelijkheid voor samenwerkingsverbanden om te zorgen voor een regionaal dekkend aanbod.
Maatregel 3	Strakkere zorgplicht	De ervaringen en knelpunten rondom zorgplicht zijn geïnventariseerd. Momenteel worden deze ervaringen knelpunten geanalyseerd en wordt er gekeken of en welke aanvullende acties nodig zijn.
Maatregel 5	Een aanspreekpunt voor elke vo-leerling	Over deze maatregel worden gesprekken gevoerd met verschillende betrokken partijen. Doel is te onderzoeken wat naast alle ondersteuning die er al op scholen is (de mentor, de vaste groepsleerkracht, de intern begeleider, zorgcoördinator, teamleider, orthopedagoog of schoolmaatschappelijk werker) nog een behulpzame aanvulling kan vormen.
Maatregel 9	Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak	Begin 2025 zijn verkennende sessies georganiseerd met diverse belanghebbenden en partijen, met als doel te bezien op welke manier doorzettingsmacht het beste geregeld zou kunnen worden.
Maatregel 11	Uitspraken van de geschillencommissie bindend	Deze maatregel is eerder afgerond.
Maatregel 14	Heldere verwachtingen van leraren en schoolleiders in het regulier onderwijs	De brochure Helderheid rond passend onderwijs , die in het voorjaar van 2022 is gepubliceerd, kan worden benut om meer duidelijkheid te verkrijgen over het beleid en de afspraken rondom passend onderwijs. Daarnaast wordt er gewerkt aan de landelijke norm voor basisondersteuning: deze moet leiden tot meer duidelijkheid voor leraren (zie maatregel 2). Verder wordt gewerkt aan een betere ondersteuning en toerusting van leraren (zie maatregel 17).
Maatregel 13	Meer en beter toezicht op passend onderwijs	Deze maatregel is eerder afgerond.

Stand van zaken overige maatregelen

Maatregel		Stand van zaken
Maatregel 15	Meer betrokkenheid en inspraak voor leraren; middelen transparanter	Op dit moment wordt gekeken naar de precieze uitwerking van deze maatregel.
Maatregel 20	Samenwerkingsverbanden: meer dialoog en beter benutten ondersteuningsplan	De Inspectie van het Onderwijs controleert elk jaar of de ondersteuningsplannen zijn ingediend en of deze aan de wettelijke eisen voldoen. Verder wordt op dit moment gekeken naar de precieze uitwerking van deze maatregel.
Maatregel 22	Onnodige kosten voorkomen	Op dit moment wordt gekeken naar de precieze uitwerking van deze maatregel.
Maatregel 24	Voortzetting SPO	Deze maatregel is eerder afgerond.
Maatregel 25	Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs	Deze maatregel is eerder afgerond.

Verwachte wet- en regelgeving

Hieronder staat een overzicht van de verwachte wet- en regelgeving rondom de verbeteraanpak passend onderwijs. Bij de implementatie bouwt het ministerie van OCW altijd een overgangperiode in, zodat scholen en samenwerkingsverbanden de tijd krijgen om de maatregel in te voeren, passend bij hun organisatiestructuur.

Wetsvoorstel	Draagt bij aan	Planning
1. Wetsvoorstel terugdringen verzuim: → Het verzuimbeleid van scholen wordt aangescherpt via richtinggevende elementen → De wijze van het registreren van verzuim wordt eenduidig → De mogelijkheid wordt voor scholen geëxpliciteerd voor het geven van een signaal zorgelijk verzuim → Leerplichtambtenaren en samenwerkingsverbanden passend onderwijs worden beter toegerust om verzuim tegen te gaan → Het onderwijskundig perspectief wordt verplicht betrokken bij de vrijstelling op grond van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet → De vrijstelling wordt variabel in duur	Maatregel 8 Meer mogelijk maken om verzuim en uitval te voorkomen	Parlementaire behandeling: Q1 /Q2 2025 Beoogde inwerkingtreding: 1 januari 2026
2. Wetsvoorstel Versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs: → Leerlingen krijgen hoorrecht rondom hun eigen ondersteuning → Betere informatie in de schoolgids over het extra ondersteuningsaanbod (schoolondersteuningsprofiel) → In elk samenwerkingsverband een steunpunt voor ouders en leerlingen	Maatregel 4 Maatregel 6 Maatregel 7 Hoorrecht; Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs; In elk swv een leerling- en oudersteunpunt	De wet is aangenomen en treedt gefaseerd in werking. 1 januari 2025: • In elk samenwerkingsverband een ouder- en jeugdsteunpunt. 1 augustus 2025: • Hoorrecht voor leerlingen • Informatie over het extra ondersteuningsaanbod in de schoolgids
3. Governance passend onderwijs: → Onafhankelijk intern toezicht binnen de samenwerkingsverbanden	Maatregel 21 Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht	Internetconsultatie: Q2/Q3 2025 Parlementaire behandeling: Q2/Q3 2026 Beoogde inwerkingtreding nog nader te bepalen

Verwachte wet- en regelgeving

Wetsvoorstel	Draagt bij aan	Planning
4. Wetsvoorstel Landelijke norm basisondersteuning → (Hoog)begaafdheid → Lezen/spellen en dyslexie → Leergedrag (taak-/werkgedrag, executieve functies)	Maatregel 2 Een landelijke norm voor basisondersteuning	Internetconsultatie: Q1 2026 Parlementaire behandeling: 2026 Beoogde inwerkingtreding nog nader te bepalen
4a. Besluit landelijke norm basisondersteuning → Invulling van de norm voor (hoog)begaafdheid, lezen/schrijven en dyslexie, en leergedrag → Later uitbreiding met andere ondersteuningsgebieden → Ter uitvoering van wetsvoorstel landelijke norm	Maatregel 2 Een landelijke norm voor basisondersteuning	Internetconsultatie: Q1 2026 Parlementaire behandeling: 2026 Beoogde inwerkingtreding nog nader te bepalen
5. Wetsvoorstel centralisatie ondersteuning bij onderwijs aan zieke leerlingen → Landelijke organisatie ipv regionale → Andere bekostigingswijze	-	Parlementaire behandeling: Q2 2025 Beoogde inwerkingtreding: 2026
6. Wetsvoorstel nieuwe bekostigingssystematiek lwoo en pro → rechtstreekse financiering praktijkonderwijs → nieuwe verdeelsleutel lwoo met overgangperiode van 5 jaar → periodieke herijking lwoo-verdeelsleutel	Maatregel 25 Verkennen directe bekostiging van het praktijkonderwijs	<i>De planning is nog niet gereed.</i>
7. Wetsvoorstel Maatwerk → Op basis van onder meer het experiment onderwijszorgarrangementen, de subsidieregeling Digitale School en de subsidieregeling Wel in ontwikkeling wordt gewerkt aan meer mogelijkheden voor maatwerk. → Dit maatwerk kan onder meer zijn het organiseren van een aanbod (op het gebied van onderwijs, ondersteuning, of een combinatie van onderwijs en zorg) op een andere locatie dan de school bijvoorbeeld door digitaal onderwijs, op basis van een aangepast programma en in een deel van de onderwijstijd.	Maatregel 8 Meer mogelijk maken om verzuim en uitval te voorkomen	<i>De planning is nog niet gereed.</i>

Overzicht Moties

Moties		Toelichting	Status
31293-752.	Verkenning afschaffen TLV pro	Er is overleg met een onderzoeksbureau om te verkennen of het mogelijk is om de tlv-systematiek voor het pro af te schaffen.	In opstartfase
31521-128.	Inrichten toezicht leerlingvervoer ism doelgroepen van Valys en Wmo.	De kamer wordt geïnformeerd over deze motie in de Kamerbrief over doelgroepenvervoer.	In uitvoering
31497-267.	School-ondersteuningsprofiel in schoolgids	Deze motie is gekoppeld aan en is uitgevoerd binnen maatregel 6: Betere informatie in de schoolgids over passend onderwijs.	✓ Uitgevoerd
31497-305.	Aanspreekpunt voor leerlingen met zorgbehoefte	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen maatregel 7: In elk swv een leerling- en ondersteunpunt.	✓ Uitgevoerd
31497-354.	Wetsvoorstel doorzetttingsmacht	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 9: Betere en snellere besluiten: doorbraakaanpak.	In uitvoering
31497-373.	Onafhankelijk toezicht swv'en	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 21: Scheiden van bestuur en toezicht alsmede onafhankelijker toezicht.	In uitvoering
31497-376.	Zo snel mogelijk starten met wetstraject onderwijszorgarrangementen	Motie verzocht zo snel mogelijk te starten met experiment OZA, experiment is gestart op 1 januari 2023.	✓ Uitgevoerd

Overzicht Moties

Moties		Toelichting	Status
31497-377.	Monitoren van de wachtlijsten in het s(b)o en het vso	Met de besturen, de samenwerkingsverbanden en de inspectie is een monitor opgezet. Hiervoor is een applicatie gemaakt binnen www.samenwerkingsverbandenopdekaart.nl. In de periode 2024 tot en met 2027 worden de wachtlijsten gemonitord door Oberon en Kohnstamm Instituut. Zo kunnen we beter zicht krijgen op de ontwikkelingen rondom de wachtlijsten om zo diverse oplossingsrichtingen te verkennen om de wachtlijsten aan te pakken. Tweemaal per jaar wordt er een vragenlijst onder de schoolbesturen uitgezet.	In uitvoering
31497-378.	Ophogen norm basisondersteuning voor hoogbegaafde leerlingen	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 2: de landelijke norm basisondersteuning, voor onder andere het ondersteuningsgebied (hoog)begaafdheid.	In uitvoering
31497-379.	Ondersteuning bij hoogbegaafdheid in de landelijke basisnorm	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 2: Een landelijke norm voor basisondersteuning.	In uitvoering
31497-380.	Vergelijking van het niveau van basisondersteuning van swv'en	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 2: Een landelijke norm voor basisondersteuning.	✓ Uitgevoerd
31497-381.	Verrekening van budgetten bij grensverkeer	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 18: Minder administratie voor leraren en scholen.	In uitvoering
31497-383.	Voorkómen van Veilig Thuis meldingen bij geschillen passend onderwijs	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 12: Geen VT-melding bij puur een geschil over passend onderwijs.	In uitvoering

Overzicht Moties

Moties	Toelichting	Status
31497-409. Knelpunten in de financiering van onderwijs voor zorgleerlingen in relatie tot de toelaatbaarheidsverklaringen	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 16a: Zorg in onderwijstijd.	In uitvoering
31497-452. Binnen samenwerkingsverbanden expertise, bezwaarprocedures, doorzettingsmacht en een ombudsfunctie onderbrengen en laten aansturen door een onafhankelijk, autonoom bestuur	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 9: Betere en snellere besluiten vanuit en tussen systeempartijen: doorbraakaanpak.	In uitvoering
31497-456. Onderzoek snelheid toekenning ondersteuningsaanvragen en een proef starten met directe toekenning	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen de verbeteraanpak passend onderwijs.	In uitvoering
31497-458. Oplossingen financiering ZIO doortrekken naar cluster 1 en 2	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 16b: Zorg in onderwijstijd.	In uitvoering
31497-460 Formuleren contouren van een wet voor inclusief onderwijs die in overeenstemming is met het VN verdrag Handicap.	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen het programma Inclusief onderwijs.	In opstartfase

Overzicht Moties

Moties		Toelichting	Status
31497-462.	Financiële middelen in kaart brengen actielijnen en maatregelen werkagenda inclusief onderwijs	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen het programma Inclusief Onderwijs.	In opstartfase
31497-481.	Onderwijsinstellingen wijzen op het belang van maatwerkoplossingen	Deze motie wordt meegenomen in de voorbereiding van het wetsvoorstel maatwerk.	In opstartfase
31497-487.	Analyse knelpunten Samen naar School-klassen	De analyse van de knelpunten is afgerond. In 2025 wordt de Tweede Kamer verder geïnformeerd over de vervolgstappen.	In uitvoering
31497-484.	Sturen op één ondersteunings- en financieringsmodel voor samenwerkingsverbanden	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen de verbeteraanpak passend onderwijs.	In uitvoering
36200-93.	Verbreiding brugfunctionarissen	Deze motie is gekoppeld aan en wordt uitgevoerd binnen maatregel 16b: Brugfunctie: de schakel tussen ouders, leerlingen en school.	✓ Uitgevoerd
36410-021.	Terugdringen wachtlijsten gespecialiseerd onderwijs en verbinden aan plan van aanpak verkorten wachttijden jeugdzorg	In de VGR van vorig jaar is aangegeven aan welke korte, middellang en lange termijn oplossingen we willen gaan werken om de wachtlijsten terug te dringen.	In uitvoering

Overzicht Moties

Moties		Toelichting	Status
36443-009.	Afspraken over verwerken ervaringen leerlingen en ouders bij opzetten doorontwikkelen en evalueren van de ouder- en jeugdsteunpunten	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen maatregel 7: In elk swv een leerling- en oudersteunpunt.	In uitvoering
36443-011.	Samenwerking steunpunten en samenwerkingsverbanden PO-VO	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen maatregel 7: In elk swv een leerling- en oudersteunpunt.	In uitvoering
36443-12.	Onafhankelijkheid ouder- en jeugdsteunpunten	Deze motie is gekoppeld en wordt uitgevoerd binnen maatregel 7: In elk swv een leerling- en oudersteunpunt.	✓ Uitgevoerd
36600-99.	Samenwerkingsverbanden vragen onbenutte reserves inzetten autismeprogramma's	Deze motie is uitgevoerd met een brief aan de samenwerkingsverbanden door ONSwv.	In uitvoering

